UNIVERSITY OF AMSTERDAM

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Komt er een nieuwe Koude Oorlog met Rusland?

Marácz, L.

Publication date
2008

Published in
Armex

Link to publication

Citation for published version (APA):
Marácz, L. (2008). Komt er een nieuwe Koude Oorlog met Rusland? *Armex*, *92*(5), 15.

General rights
It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations
If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: https://uba.uva.nl/en/contact, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, P.O. Box 19185, 1000 GD Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

UvA-DARE is a service provided by the library of the University of Amsterdam (https://dare.uva.nl)

Download date:17 Nov 2026

Komt er een nieuwe Koude Oorlog met Rusland?

Dr. László Marácz

Begin augustus kwam het tot een heuse zevendaagse oorlog tussen Rusland en Georgië. Het strijdtoneel was de afvallige Georgische provincie Zuid-Ossetië waar sinds begin 1990 Russische vredestroepen zijn gestationeerd. De Georgische troepen werden na een kort offensief dat begon op 7 augustus om het gezag van Georgië over Zuid-Ossetië te herstellen door het 58ste Russische leger uit Zuid-Ossetië verdreven. De Russen gingen in de tegenaanval, bombardeerden stellingen in de Georgische hoofdstad Tiblisi en bezetten bij hun opmars Georgisch grondgebied, zoals de stad Poti, de belangrijke strategische haven aan de Zwarte Zee. Bij de Russische tegenaanval werd het etnisch gemengde Zuid-Ossetië en passant etnisch gezuiverd van de Georgische inwoners. De implicaties van deze oorlog zijn nog niet geheel te overzien maar zeker is dat het strategisch partnerschap tussen het Westen met Rusland van de baan is. Sterker nog, een hernieuwde Koude Oorlog met het Rusland van Poetin lijkt onvermijdelijk te zijn geworden.

Zuid-Ossetië

Rusland’s sterke man Vlamidir Poetin heeft in 2005 gezegd dat “de grootste geopolitieke catastrofe van het twintigste eeuw het uiteenvallen van de Sovjet-Unie is geweest”. Rusland heeft met de schending van de territoriale soevereiniteit van een onafhankelijke staat voor het eerst duidelijk gemaakt dat het bereid is om gewapenderhand “de grootste geopolitieke catastrofe van de twintigste eeuw” ongedaan te maken. Rusland ging zelfs nog een aantal stappen verder. Na een wapenstilstand die door EU-voorzitter Frankrijk met de beide partijen overeengekomen was, trokken de Russische troepen zich niet geheel terug uit Georgië wat wel afgesproken was met de Franse president Sarkozy. Het ziet er voorlopig niet naar uit dat de Russen aanstalten maken om hun “veiligheidszones” op Georgisch grondgebied te verlaten. Verder erkende Rusland de onafhankelijkheid van twee opstandige

provincies binnen de Georgische republiek, namelijk Abchazië en Zuid-Ossetië. Hiermee werd de territoriale integriteit van Georgië geschonden. Dit ter voorkoming van “verdere genocide”, zoals de Russen dit omschreven. Ten slotte kreeg het Westen de schuld van het conflict. Volgens Poetin hadden boze Westerse machten hun bondgenoot op de Kaukasus, het Georgië van de pro-Westerse democraat president Sjaakasvili opgehitst tegen Rusland.

De vergelijking die Rusland met Kosovo maakte om het militaire en politieke optreden in Georgië te rechtvaardigen gaat echter mank. De Russische propaganda wil ons doen geloven dat er geen wezenlijk verschil tussen beide gevallen is. Maar het zijn de Russen geweest die de Abchazen en de Zuid-Ossetiërs een Russisch paspoort hebben gegeven en met hun militaire aanwezigheid als “vredestroepen” in de Georgische provincies een ‘voldongen feit’ hebben geschapen om deze gebieden weer bij Rusland in te lijven. Het wachten was op het moment dat de Georgische president zijn geduld verloor en in de Russische val trapte. De Russen werden op 7 augustus wat dat betreft op hun wenken bediend. In Kosovo heeft het Westen heel lang aangezien dat Servië mensenrechten schond jegens de Albanese meerderheid in de Servische provincie maar het Westen heeft a priori geen partij gekozen en was geen deelgenoot van het conflict wat Rusland wél is.

NAVO

Het gaat in het Russisch-Georgische conflict om zeer veel meer dan alleen om Abchazië en Zuid-Ossetië. In Zuid-Ossetië wonen slechts 70.000 personen, ook nog eens etnisch gemengd, Georgisch, Russisch en Ossetisch. Het “onafhankelijke” staatje waar smokkel en andere illegale praktijken welig tieren kan niet op eigen benen staan en zal snel aansluiting zoeken bij Rusland. Rusland heeft zijn zinnen gezet op Georgië dat het als een afvallige Sovjet-provincie beschouwd die in haar invloedssfeer een ongewenste pro-Westerse koers is gaan varen. Toegegeven Georgië is nog geen Westerse modeldemocratie maar sinds het

aantreden van president Sjaakasvili in 2004 zijn grote vorderingen gemaakt zowel in politiek als in economisch opzicht. Verder is Georgië van vitaal belang voor het Westen omdat het land de enige gas- en oliepijpleidingen herbergt die Azerbaidzjan dat olie levert uit de Kaspische Zee en Turkije verbinden en die niet onder toezicht staan van Gazprom, de energiegigant die door het Kremlin wordt gerund. Het Kremlin dat met de energiehefboom Europa onder controle wil brengen, is dat een doorn in het oog.

De suggestie dat het Westen plotsklaps geconfronteerd is met een agressief Rusland dat bezig is zijn invloedsferen af te baken is onhoudbaar. Andere voormalige Sovjetstaten zoals de Baltische landen zijn de afgelopen jaren herhaaldelijk lastig gevallen met Russische dreigementen, wapengekletter en cyberoorlog. Vraag het maar aan de Esten, het nieuwbakken EU- en NAVO-lid dat hier in 2007 mee te maken kreeg en bijna aan zijn lot werd overgelaten. Het nieuwe aan het Georgische geval is dat Rusland voor het eerst massaal wapens heeft ingezet om haar politiek kracht bij te zetten. Rusland heeft niet geschuwd onder militairen en burgers slachtoffers te maken. Het Westen, vooral de NAVO heeft op de NAVO-top in Boekarest in april een steek laten vallen door – onder Russische druk – voormalige Sovjet-lidstaten, Westers georiënteerde staten als Georgië en Oekraïne het perspectief op het NAVO-lidmaatschap te ontzeggen. Rusland moet dat geïnterpreteerd hebben als een teken van Westerse zwakte en dat de Russen bij interventie in deze staten geen strobreed in de weg gelegd zou worden. Rusland’s argument dat het door het Westen in geval van toetredingen van ex-Sovjet-staten tot de NAVO “omcirkelt” wordt, is de omgekeerde wereld. Het Kremlin onder Poetin heeft Westerse democratie en liberalisme op de mestvaal van de geschiedenis bijgezet en er nostalgie naar de goede, oude Sovjet-Unie en een hard autoritaire, nationalisme voor in de plaats gezet. Het land is domweg niet geïnteresseerd in aansluiting bij het Westen wat andere staten van de ex-Sovjet-Unie wél zijn. Rusland is met deze politiek een bedreiging geworden voor de vrede en veiligheid in Europa. Het

Westen heeft geen andere keus dan deze uitdading en confrontatie aan te gaan wil het niet onder controle komen te staan van Moskou. Met name de EU mag hiervoor vrezen. Een hernieuwde Koude Oorlog met Rusland lijkt onvermijdelijk geworden, wil het Westen zijn normen en waarden in Europa overeind houden en zijn vitale energie-belangen beschermen.